



Nikolajus Voroncovas

Rusų zoologas, ekologas ir genetikas, profesorius, visuomenės veikėjas, Lietuvos mokslų akademijos užsienio narys. Gimė 1934-01-01 Maskvoje, mirė 2000-03-03 Maskvoje.

1950 m. eksternu baigė mokyklą, 1955 m. – Maskvos valstybinio universiteto Biologijos fakultetą. 1963 m. apsigynė kandidatinę, 1967 m. – mokslų daktaro disertaciją. Nuo 1972 m. profesorius. 1964–1971 m. N. Voroncovas dirbo vyr. moksliniu darbuotoju TSRS mokslų akademijos Citologijos ir genetikos institute Novosibirske. 1971–1977 m. – Vladivostoke esančio Dirvožemio tyrimų instituto direktorius. Dėstė Harvardo ir Stenfordo universitetuose (JAV).

N. Voroncovas žinomas zoologas ir evoliucionistas. Pirmieji jo moksliniai darbai skirti žinduolių virškinamojo trakto evoliucijos klausimams. Vėliau intensyviai dirbo taikydamas genetikos bei molekulinės biologijos metodus žinduolių sistemai. Pagrindė teiginį apie chromosominį rūšių formavimąsi, aptiko didelį chromosomų kintamumą seisminio aktyvumo rajonuose, suformulavo funkcijų kompensacijos dėsnį ir pagrindė genetinių procesų reikšmę žinduolių evoliucijai.

Profesorius N. Voroncovas parašė daugiau kaip 550 mokslinių publikacijų, tarp jų 10 monografijų. Paminėtinos kelios iš jų: „Общая биология“ (su bendraautoriais, 1966), „Эволюция пищеварительной системы грызунов (Мышеобразные)“ (1967), „Краткий очерк теории эволюции“ (su bendraautoriais, 1969), „Развитие эволюционных идей в биологии“ (1999), „Эволюция. Видообразование. Система органического мира“ (2005).

Dar mokydamasis universitete ir aspirantūroje N. Voroncovas buvo vienas iš aktyvių klasikinės genetikos gynėjų ir akademiko Trofimo Lisenkos (sovietų biologas, XX a. 4-ajame dešimtmetyje vadovavęs kampanijai prieš genetikos atradimų taikymą žemės ūkyje) kritikų. 1989–1996 m. aktyviai dalyvavo politinėje veikloje: buvo TSRS liaudies deputatų suvažiavimo, Rusijos Aukščiausiosios Tarybos ir Valstybinės Dūmos deputatu, TSRS Gamtos apsaugos ministru (1989–1991). Būdamas ministras drauge su J. Afanasjevu, J. Černičeka, S. Krasavčenko ir V. Šeinu vadovavo demonstracijai Maskvoje, pasmerkusiai 1991 m. sausio 13 d. žudynes Vilniuje, apsilankė Lietuvos pasiuntinybėje ir pasirašė užuojautų knygoje bei atsiuntė užuojautos telegramą į LMA. Jis daug kartų lankėsi Lietuvoje ir palaikė glaudžius ryšius su mokslininkais.

Profesorius N. Voroncovas buvo Švedijos Karališkosios akademijos (1992), Amerikos mokslų ir menų akademijos (1994) ir Lietuvos mokslų akademijos (1997) užsienio narys, daugelio žurnalų redakcinių kolegijų, mokslinių draugijų ir komitetų narys.

Parengė

LMA Organizacinio skyriaus. vyriausioji specialistė
Valerija Paškauskienė

Naudoti šaltiniai:

Lma archyvas, asmens byla.

<http://www.famhist.ru/>

Nuotrauka iš <https://ru.wikipedia.org/wiki>